

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I
Autor: prof. Raluca Mariana CIUDIN

PROIECT DE ACTIVITATE

Democrația – reguli și principii de bază

Scop: Creșterea nivelului de conștientizare a importanței democrației prin implicarea copiilor/tinerilor în viața civică, precum și în societate, în general, contribuind astfel la educarea unor noi generații active și responsabile.

Obiective:

- Dobândirea informațiilor cu privire la elementele esențiale ale culturii democratice;
- Consolidarea activă a deprinderilor de a înțelege și de a practica respectul față de ceilalți;
- Dezvoltarea abilităților de analizare a conceptului de empatie;
- Exersarea modalităților de gestionare a conflictelor prin mijloace non-violente (prin negociere și compromis);
- Identificarea modalităților de responsabilizare cu privire la pentru deciziile și alegerile pe care le fac, luând în considerare impactul acestora atât asupra lor cât și asupra celorlalți;
- Creșterea gradului de conștientizare a faptului că, dacă nu participă la luarea deciziilor care îi afectează, alții o vor face, iar rezultatul poate fi nefavorabil pentru ei.

Resurse procedurale:

- *Metode și procedee:* problematizarea, conversația euristică, expunerea, exemplul, explicația, exercițiul evaluativ;
- *Forme de organizare:* frontal, independent-individual, pe grupe mici.

Resurse materiale: coli A4, coli flipchart, pixuri, markere, material video.

Motto: "Dacă libertatea și egalitatea, așa cum cred unii, pot fi găsite în democrație, ele vor fi obținute cel mai bine atunci când ar fi posibil ca toate persoanele să participe la guvernare."

Aristotel (384 î.Hr. – 322 î.Hr.)

(va fi scris pe un flipchart și expus pe tablă, sau poate fi scris pe o coală de hârtie format mai mare și expus mai mult timp în clasă/școală).

Desfășurarea activității:

Etapa 1.

Se propune vizionarea unui material video disponibil la adresa:

https://www.youtube.com/watch?v=LoXEY_CniuA

Debriefing asupra filmulețului, reliefând elemente care caracterizează o societate democratică.

Profesorul furnizează apoi elevilor câteva principii de bază ale democrației.

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I
Autor: prof. Raluca Mariana CIUDIN

Noțiuni teoretice

Conform D.E.X.-ului din 1998, **democrație** înseamnă *"forma de organizare și de conducere a unei societăți, în care poporul își exercită (direct sau indirect) puterea"*.

Democrația este o formă de organizare și conducere politică a societății prin consultarea cetățenilor, ținând cont de voința acestora, de interesele și aspirațiile de progres ale țării. Este guvernarea de către popor, puterea supremă revenind poporului și fiind exercitată direct de el sau de către reprezentanții aleși conform unui sistem electoral liber.

Ca formă de organizare și conducere politică a societății, democrația presupune două părți: conducători și conduși (guvernanți și guvernați), prin consens între cele două părți. Deținătorii puterii politice, indiferent care ar fi apartenența lor de grup social, trebuie să reprezinte voința majorității poporului.

Democrația este un tip de regim politic dar și un mod de viață. Studiul democrației cuprinde un ansamblu de legi care guvernează viața colectivă, sentimentele sociale, emoțiile etc.

Lumea democrației este astăzi răspândită în spațiul geo-politic. Democrația modernă s-a întemeiat în societatea capitalistă prin conceptele de: libertate, egalitate a șanselor, recunoașterea drepturilor omului, minimum de intervenție a statului, maximum de autonomie. Mecanismele care ajută democrația să lucreze s-au realizat treptat.

Democrația s-a regăsit, de-a lungul istoriei sale, sub două forme: democrație directă și democrație indirectă (reprezentativă). În prima variantă, de democrație directă, toți cetățenii puteau participa la luarea hotărârilor de interes public, fără a se folosi de reprezentanți aleși sau numiți. Atena Antică a fost prima democrație din lume care s-a condus pe acest principiu. Societățile moderne, numeroase și complexe de astăzi se ghidează, însă, după principiul democrației reprezentative. În acest tip de democrație reprezentativă, cetățenii aleg reprezentanți oficiali care iau hotărâri politice, elaborează legi și administrează programe spre binele public. Toate democrațiile reprezentative sunt sisteme în care hotărârile publice sunt luate conform opiniei majorității cetățenilor.

Pentru ca în mod real societatea să se bazeze pe o organizare și pe o conducere politică democratică, trebuie să se respecte anumite reguli sau principii de bază.

În celebrul citat al lui Abraham Lincoln (1863), democrația înseamnă **„guvernarea oamenilor, de către oameni, pentru oameni”**; cele trei definiții pot fi înțelese după cum urmează:

- „guvernarea oamenilor”: puterea provine de la oameni – oamenii reprezintă puterea suverană care exercită puterea sau acordă mandat pentru exercitarea puterii și oricine face parte din autoritate poate fi considerat răspunzător de către oameni;
- „de către oameni”: puterea este exercitată fie prin reprezentanți aleși, fie prin conducere directă de către cetățeni;
- „pentru oameni”: puterea este exercitată pentru a servi intereselor oamenilor, adică binele comun.

Aceste definiții pot fi înțelese și legate în diferite moduri. În spiritul lui Rousseau, gânditorii politici insistă asupra conducerii directe de către cetățeni (ca identitate a celor

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I
Autor: prof. Raluca Mariana CIUDIN

guvernați și a guvernului). Oamenii decid totul și nu sunt obligați de nici un fel de lege. În spiritul lui Locke, gânditorii politici pun accentul pe competiția dintre diferitele interese dintr-o societate pluralistă; într-un cadru constituțional, ei trebuie să fie de acord cu o decizie care servește binelui comun. Indiferent cât de lungă este tradiția democratică într-o țară și cât de mult s-a dezvoltat, nu poate fi luată drept bună. În fiecare țară, democrația și înțelegerea de bază a drepturilor omului trebuie dezvoltate în permanență pentru a face față provocărilor cu care se confruntă fiecare generație. În acest sens, fiecare generație trebuie să fie educată cu privire la democrație.

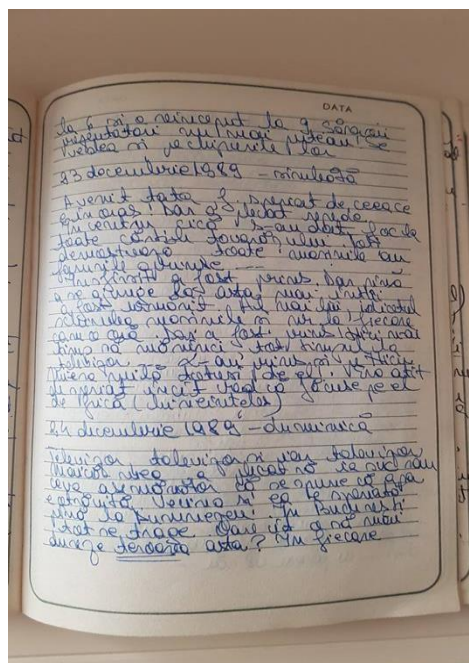
Educarea se realizează cu ușurință atunci când participanții simt, înțeleg și (eventual) trăiesc experiențe. Plecând de la această considerație, profesorul va propune elevilor activități cu implicarea activă a acestora.

Etapa 2.

1) Coordonatorul activității distribuie elevilor 3 citate:

„Mi-aduc aminte, atunci când am început școala, în 1948, se făcea colectivizarea agriculturii. Se chema lumea la căminul cultural, inclusiv de la școală, profesorii noștri, învățătorii. Învățământul este legat strâns de profesor (...). Era acea perioadă în care erau multe lipsuri, nu aveam căldură, nu avea mâncare, nu aveam haine. Înainte de ore, cântam un cântec despre colectivizare: "Hai, să facem o gospodărie colectivă și la noi în sat/ Viața să ne fie fericită, traiul să sporească ne-ncețat", a povestit **Ioan Bulei, istoric**.

„Aveam un program foarte bogat de vacanță cu copiii, asta înainte de 1979. Mergeam cu un grup select din clasă, copii sănătoși, inteligenți și receptivi... Plecam cu corturile în natură. Așa se face că în anul 1969 am făcut prima expediție. Se numea „Cutezători”. A fost extraordinar! Am ales trasee care urmăreau biografia scriitorilor. Am mers pe urmele lui George Coșbuc, apoi ale lui Liviu Rebreanu, la Prislop, unde s-a născut romanul „Ion”. De asemenea, am fost la Biblioteca Academiei, în București. În 1968, am făcut o excursie cu copiii de clasa a VII-a în Moldova, moment în care a avut loc invazia armatei sovietice în Cehoslovacia. Dimineață, am ascultat cu toții la radio înmărmuriți. Ne era teamă pentru că noi ne aflam la Târgu Neamț. Se tot spunea că vin rușii, trec peste Prut. Am întrebat copiii ce facem, dacă ne întoarcem acasă sau mergem pe Ceahlău. „Pe Ceahlău, doamna, pe Ceahlău!”, mi-au răspuns ei. Și am mers pe munte. A fost și un pic de inconștiență, dar ne-a apărut Dumnezeu peste tot. Au rămas niște amintiri atât de vii! Copiii de atunci sunt la o vârstă deja, unii sunt bunici, dar își aduc cu plăcere aminte de excursiile noastre. Păstrăm între noi o legătura sufletească neistovită de trecerea timpului”, a povestit **profesoara Olga Andreescu**.

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I
Autor: prof. Raluca Mariana CIUDIN

„23 decembrie – sâmbătă. A venit tata foarte speriat de ceea ce este în oraș. Dar a plecat repede. În centru cică s-a dat foc la toate cărțile tovarășului. Toți demonstrează, toate mașinile au farurile aprinse... În sfârșit a fost prins, dar până a se ajunge la asta, mai întâi a fost urmărit. Al naibii, idiotul schimba mașinile și nr. la fiecare cam o oră. Dar a fost prins. Nici n-ai timp să mănânci, tot timpul la televizor ... L-au prins și pe Nicu. Era atât de speriat încât cred că făcuse pe ele de frică (bineînțeles).

24 decembrie – duminică. Televizor, televizor și iar televizor, maică-mea a plecat să a suc sau ceva asemănător că se spune că apa e otrăvită. Veniră și ea, e speriată până la Dunezeu! În București tor se trage. Oare cât o să dureze teroarea asta? În fiecare noapte mă aștept să aud împușcături. Mai ales maică-mea, cum trece un tramvai, cum tresare ... Azi s-a dat alarmă la Radio Iași (că s-a redeschis postul). Să intre toți oamenii în adăposturi, în subsoluri, pe unde or putea. Noroc că taică-miu era acasă ... maică-mea a venit într-un suflet. Era albă de spaimă. Am dat telefon la Buzău la tanti Moraru. A răspuns Paula. Era foarte speriată! În Buzău se trage tare, mai ales în gară. Am dat telefon la Constanța. Și acolo se trage.... A fost Petro pe la mine. Mi-a adus o păpușă - baby, atât de scumpică... L-am botezat (că-i băiat) Victor de la VICTORIE.

Oare când o să se termine totul? Măine e 26 ianuarie. Toată lumea știe că se pregătește ceva. Manifeste că „Tăticule de ziua ta/Noi te vom răzbuna” sau „În fiecare casă/Cîte un mort pe masă”, au împînzit Iașul. Dar oare numai Iașul? Ieri taică-miu mi-a zis să nu fiu îngrijorată că nu va fi nimic, cu toate că toată lumea vorbește. Dispar copii, la noi la școală fiecare se întreabă ce va fi, dacă vin la școală. E groaznic! Pînă mai ieri, îmi venea să rîd, dar acum ... Tot ce-mi doresc acum e să apuc ziua de poimîine și să mă distrez cu Petro sau maică-mea sau cine o fi...”

M.C.E, 15 ani, elevă în clasa a X-a (tatăl, cadru militar)

- 2) Pentru o înțelegere mai bună a democrației, li se va solicita elevilor (eventual, împărțiți pe grupe) să realizeze o documentare în ceea ce privește modul de viață, climatul politic, sistemul de învățământ (aspecte diverse, legate de atitudinea elevilor și a părinților față de școală, aspirațiile elevilor etc) și orice alte aspecte de înainte de anul 1989, făcând o paralelă cu cele de după 1989, inclusiv prezentul. Modul de prezentare va fi stabilit de fiecare profesor în funcție de ciclul de învățământ și abilitățile elevilor (joc de rol, prezentări etc). (citatele pot fi puncte de plecare, stîrnind (poate) interesul elevilor).

3) Discuție:

- Cum puteți caracteriza perioada de documentare?
- Care sunt aspectele pozitive ale fiecărei perioade?
- Dar cele negative?
- Care sunt avantajele democrației?
- Care sunt dezavantajele democrației?
- Care sunt aspectele care caracterizează democrația?

4) Se propune vizionarea unui material video disponibil la adresa:

<https://www.facebook.com/scoala.cucuteni/videos/vb.100006467726601/1864339920458247/?type=3>

(această propunere este una opțională, reprezentând viziunea unei școli la acel moment (2015) în ceea ce privește aspecte ale sistemului de învățământ, privite în paralel, în cele două perioade, dar cred că poate reprezenta un motiv de reflecție).

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I
Autor: prof. Raluca Mariana CIUDIN

Etapa 3.

Concluzionând, în urma documentației realizate, elevii ar trebui să învețe că democrația înseamnă a face ceea ce dorești, cu condiția să știi ce dorești și cum să lupți pentru exercitarea drepturilor de a voi, a gândi și a acționa liber. A face ce vrei, fără o justificare rațională, desconsiderându-i pe cei din jurul tău, aceasta conduce la opusul libertății și democrației, la anarhie. Demersurile școlii trebuie să meargă într-o direcție corectă, aceea de a-i înveța pe elevi nu numai să cunoască, să știe, ci mai ales să înțeleagă, să decidă în cunoștință de cauză, să aprecieze și să respecte. În aceeași direcție, elevii trebuie să cunoască și faptul că democrația înseamnă și obligații/responsabilități în societate. Ei trebuie să aprecieze diversitatea și să joace un rol activ în viața democratică, în vederea promovării și apărării democrației.

Pentru dezvoltarea competențelor de însușire atât a drepturilor cât și a obligațiilor pe care le avem în societate, profesorul coordonator al activității propune la nivelul școlii un concurs cu tema **„Regulamentul de Organizare Intern al Școlii”**, unde accentul este pus pe articolele ce reglementează drepturile și obligațiile elevilor.

Etapa 4.

Soluționarea unui conflict în maniera „câștig – câștig”

Elevii înțeleg că un conflict poate fi soluționat în diferite moduri. Părțile implicate pot fi în poziția de câștigători sau de învinși ori este posibil să fi ajuns la un compromis. Nicio parte nu ar trebui să simtă că are de pierdut, deoarece acest lucru poate duce la o nouă izbucnire a conflictului.

Mod de lucru

Profesorul explică elevilor că pot exista trei tipuri diferite de soluții la un conflict:

- câștig - câștig
- câștig - pierdere
- pierdere - pierdere

1. El ilustrează aceste principii ale soluționării conflictului pe tablă sau pe un flipchart.
câștig – câștig: soluții care permit ambelor părți să câștige;
câștig – pierdere: soluții în care numai o parte câștigă;
pierdere – pierdere: soluții în care nicio parte nu are de câștigat.

2. Profesorul dă exemple de diferite moduri de soluționare a conflictelor:

Un băiat și o fată se ceartă pe o minge.

- un adult intervine și îi face să se joace împreună cu mingea sau le dă timp egal de folosire a acesteia. Ambii au de câștigat.
- dacă adultul dă mingea unuia dintre ei, bineînțeles că numai unul are de câștigat.
- dacă adultul ia mingea, deoarece copiii nu cad de acord, niciunul nu are de câștigat.

3. În perechi sau în grupuri, elevii explorează experiența lor personală pentru a găsi alte exemple de conflict, scriindu-le pe o hârtie. Ei vor discuta despre experiența lor referitoare la un conflict de acasă sau de la școală.

Material suport pentru activitățile din proiectul "Școala pentru valori autentice" - semestrul I
Autor: prof. Raluca Mariana CIUDIN

4. Elevii, împărțiți în grupe, folosind modelul prezentat mai sus, vor analiza exemple de conflicte identificate anterior, găsind soluții care să permită tuturor/ambelor părți să aibă de câștigat, să evite ca unii să fie "învinși" (să aibă de pierdut).

5. Activitate cu întreaga clasă: fiecare grupă împărtășește, rând pe rând, rezultatul analizei lor în ceea ce privește fiecare conflict, profesorul coordonator făcând aprecieri asupra soluțiilor identificate de elevi la același conflict.

Elevii vor fi îndrumați să rețină modalitatea de soluționare a unui conflict „câștig – câștig”.

Etapă 5.

Modalități de participare la democrație

Mod de lucru

1. Fiecare elev scrie o listă a tuturor modalităților și activităților prin care crede că oamenii pot participa la procesele democratice de luare a deciziilor.

2. Elevii formează grupuri de câte patru. Ei își compară listele, le discută și încearcă să convină asupra unei liste comune privind modalitățile de participare.

3. Grupurile compară lista pe care au realizat-o, conținând modalități de participare cu cea din materialul resursă.

Material resursă pentru elevi

Participarea poate lua multe forme inclusiv:

- informarea despre probleme și lideri;
- scrierea despre probleme și lideri;
- dezbateră problemelor;
- susținerea unei cauze sau protestul împotriva unei acțiuni guvernamentale;
- formarea sau aderarea la partide politice sau la alte organizații comunitare sau locale;
- participarea la întâlniri politice sau comunitare;
- a deveni lider al unui partid politic, al unei organizații a muncii sau al unei organizații comunitare;
- exprimarea votului la alegeri;
- lansarea de campanii pentru cei care candidează;
- a candida și, în cazul în care este ales, a exercita funcția;
- achitarea taxelor;
- activitate de lobby;
- efectuarea serviciului militar;
- utilizarea canalelor legale existente, cum ar fi contactarea oficialilor guvernamentali, aducerea cazurilor în fața instanței etc.;

Etapă 6.

Evaluarea activității

Sunt împărtășite gânduri, pornind de la sugestiile de mai jos:

- „Am învățat ... ”
- „Am descoperit ... ”
- „Aș dori să mai discut ... ”